

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
д.е.н., професор Лоханова Н.О.
“ ” _____ 2017 р.

ВИПУСКНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності «Облік та аудит»

за темою:
Облік і контроль запасів: сучасний стан та перспективи розвитку
(на прикладі ПП «Кристал»)

Виконавець

студентка Центру заочної форми навчання

Оскірко Віра Сергіївна_____

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

Старший викладач_____

(науковий ступінь, вчене звання)

Бланарь Олег Петрович_____

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2017

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ЗАПАСІВ	5
1.1. Сутність, класифікація та оцінка запасів.....	5
1.2. Документальне забезпечення обліку запасів в системі управління підприємством.....	11
1.3. Порядок відображення запасів в обліку та звітності.....	17
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ЗАПАСІВ НА ДОСЛІДЖУВАНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ	22
2.1. Загальна економічна характеристика ПП «Кристал».....	22
2.2. Особливості формування обліку запасів на базовому підприємстві.....	27
2.3. Інвентаризація запасів: проблеми та напрями вдосконалення.....	32
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ТА КОНТРОЛЬ ЗАПАСІВ: МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ТА ДІЮЧА ПРАКТИКА	36
3.1. Аналіз ефективності використання запасів на ПП «Кристал»..	36
3.2. Аудиторський контроль запасів: методика та практика проведення.....	42
3.3. Шляхи вдосконалення обліку та контролю запасів на вітчизняних підприємствах.....	53
ВИСНОВКИ	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	61
ДОДАТКИ	65

ВСТУП

Актуальність теми. Для здійснення господарської діяльності підприємствами всіх форм власності та галузей економіки використовуються запаси, які є найбільш важливою і значною частиною активів підприємства. Вони займають особливе місце

у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності. Тому належним чином організований облік запасів, якісна поінформованість про їх наявність, рух і зберігання, контроль та аналіз ефективного використання запасів мають суттєве значення в управлінні господарською діяльністю будь-якого вітчизняного підприємства.

Вагомий внесок у дослідження питань теорії та практики обліку, аналізу та контролю запасів зробили вітчизняні вчені: М. Т. Білуха, Ф. Ф. Бутинець, С. Ф. Голов, М. В. Кужельний, М. С. Пушкар, В. В. Сопко, М. Г. Чумаченко, В. А. Шевчук та інші. Їх напрацювання широко використовуються в практиці обліку і контролю господарчих суб'єктів. Проте на сьогодні залишаються відкритими проблеми удосконалення теоретичних та прикладних аспектів обліку запасів, що потребує подальших досліджень та обумовлює вибір теми випускної роботи.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є удосконалення теорії та діючої практики обліку, аналізу та контролю запасів в системі управління вітчизняних підприємств.

Для досягнення мети у роботі поставлені такі завдання:

- дослідити сутність, класифікацію та оцінку запасів в системі обліку;
- розкрити документальне забезпечення операцій з запасами та порядок їх відображення в обліку та звітності;
- розглянути особливості ведення обліку запасів на досліджуваному підприємстві та проаналізувати ефективність їх використання;
- вивчити методику та практику проведення аудиторського контролю запасів;
- запропонувати шляхи вдосконалення обліку та контролю запасів на вітчизняних підприємствах.

Об'єкт і предмет дослідження. Предметом дослідження є сучасний стан та перспективи розвитку обліку та контролю запасів на вітчизняних підприємствах. Об'єктом дослідження виступає облік, аналіз та контроль запасів на базовому підприємстві.

Методи дослідження. В роботі були використані такі наукові методи дослідження: методи порівняння та узагальнення – для обробки вхідної облікової

інформації; методи індукції та дедукції – для визначення загальних тенденцій розвитку системи обліку та контролю запасів; абстрактно-логічний метод – для вивчення та удосконалення контролю запасами; методи спостереження та анкетування – для оцінки стану обліку та контролю запасів; розрахунково-аналітичний та графічний методи для побудови таблиць, проведення розрахунків і наочного відображення результатів дослідження; методи систематизації, гіпотези та припущення – для формування власної думки та внесення рекомендацій щодо удосконалення системи обліку та контролю.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження виступають законодавчі та нормативні акти з обліку та контролю, монографії, наукові статті вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, матеріали наукових конференцій та інші публікації фахівців в галузі обліку та контролю, засновницькі та інші організаційні документи досліджуваного підприємства, його первинна документація, облікові реєстри, фінансова та інша економічна звітність.

ВИСНОВКИ

Особливе місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат підприємства на вітчизняних підприємствах займають запаси, які є вагомою частиною активів підприємства. Це вимагає повної, достовірної інформації про наявність та рух запасів, яку може надати бухгалтерський облік, що генерує інформаційні потоки, пов'язані з діяльністю господарського суб'єкта.

Раціональна організація обліку запасів та їх дієвий контроль у системі управління суттєво впливають на достовірність та повноту облікової інформації, яка потрібна користувачам. Саме ці обставини і обумовили вибір теми дослідження.

Виходячи з мети у випускній роботі досліджено теорія та практика обліку, аналізу і аудиту запасів на вітчизняних підприємствах. Так, у процесі роботи визначено сутність, оцінка та класифікація запасів в системі обліку, їх нормативна регламентація. Розкрито документальне забезпечення обліку запасів в системі управління підприємством та порядок відображення запасів в обліку та звітності.

Вивчена система бухгалтерського обліку на базовому підприємстві – ПП «Кристал», основним видом діяльності якого є неспеціалізована оптова торгівля та поточний і капітальний ремонт машин/устаткування, їх технічне обслуговування.

Бухгалтерський облік на підприємстві ведеться відповідно до Наказу про облікову політику, в автоматизованому режимі за допомогою програми «1С: Бухгалтерія 8.2».

На підставі основних показників фінансової звітності приведена загальна економічна характеристика підприємства. Так, аналіз статей активів та пасивів балансу ПП «Кристал» показав, що структура оборотних активів на кінець досліджуваного періоду значно поліпшилася з точки зору ліквідності й платоспроможності. Протягом періоду дослідження спостерігається і зростання джерел майна: власний капітал підприємства збільшився на 10,8 тис. грн. за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку на 10,8 тис. грн., що свідчить про зростання ефективності господарської діяльності на підприємстві. Позиковий капітал підприємства у вигляді довгострокових та поточних банківських кредитів зменшився на кінець 2015 року, але кредиторська заборгованість та інші поточні зобов'язання в структурі джерел фінансування майна зросли на 45%, що вказує на збільшення залежності підприємства від зовнішнього фінансування своєї діяльності.

З метою зменшення залежності підприємства від найбільш термінових зобов'язань управлінському персоналу доцільно поповнити власні оборотні кошти шляхом збільшення обсягів продажу, мінімізації витрат та генерування прибутку від господарської діяльності, що дозволять поліпшити фінансову стійкість підприємства.

У процесі роботи досліджено документальне забезпечення операцій з запасами на ПП «Кристал». Розглянуто особливості формування обліку запасів на підприємстві в автоматизованому режимі, який дозволяє знизити ризик виникнення помилок в обліку та полегшує роботу працівників облікової сфери.

Окремо розглянуто проблеми та напрями вдосконалення інвентаризації запасів. В роботі зазначено, що в сучасних ринкових умовах інвентаризація є одним з найважливіших методів бухгалтерського обліку при відображенні запасів. Тому

добре сплановані цілі і засоби у сформованих структурах за умови ефективної системи мотивування, можуть призводити до інтенсивності інвентаризації як засобу обліку і контролю. Огляд наукових праць дозволив упевнитися в тому, що процес обліку надходження та використання запасів є досить трудомісткою ділянкою, тому на багатьох підприємствах спостерігаються певні недоліки, а на деяких – запущеність обліку, що призводить до великих утрат запасів. Тому з метою уникнення порушень в обліку запасів, запропоновано поряд із впровадженням органолептичних методів обліку (у тому числі, методів інвентаризації, ревізії, звірки) застосовувати і такі заходи, як:

- розробити детальні інструкції конкретним виконавцям (у вигляді посадових інструкцій, виписок з графіків документообігу) про порядок і терміни реєстрації даних;
- використовувати систему заохочень і покарань при виконанні виконавцями своїх обов’язків;
- застосовувати на всіх ділянках обліку уніфіковані форми документації;
- розробити графік документообігу з обліку запасів.

У процесі роботи проведений аналіз ефективності використання запасів. При дослідженні наявності запасів, їх питомої ваги за видами у загальній структурі активів, ефективності використання запасів встановлено, що протягом досліджуваного періоду на ПП «Кристал» найбільш питому вагу у загальній сумі запасів займають запасні частини (маже більш 54% на кінець 2015 року).

Основні показники ефективності використання матеріальних ресурсів свідчать про те, що показник матеріаломісткості виробництва за період дослідження декілька збільшився (якщо у 2014 році у кожній гривні виробництва продукції, робіт, послуг містилося 58 коп. матеріальних витрат, то у 2015 році – 65 коп.). Показник матеріаловіддачі зменшився за період дослідження оскільки є обернено пропорційним показником матеріаломісткості (якщо у 2014 році на кожен гривню, яка вкладена у матеріальні ресурси припадав обсяг виробництва продукції, робіт, послуг у розмірі 1,715грн., то у 2015 році – 1,541грн.). Частка прибутку від основної операційної діяльності у розрахунку на 1грн. матеріальних витрат зменшилася

протягом досліджуваного періоду і склала у 2015 році 0,03грн. проти 0,06грн., що є негативною тенденцією.

Аналіз впливу матеріаломісткості на обсяг виробництва та собівартість продукції, робіт, послуг, який дозволяє виявити економію або перевитрачання ресурсів для їх виробництва, показав, що на підприємстві існують резерви збільшення обсягу виробництва за рахунок зниження матеріаломісткості виробленої продукції (робіт, послуг). З метою зменшення матеріаломісткості бажано переглянути норми витрат сировини та матеріалів у бік їх зменшення та здійснювати пошук дешевих та якісних джерел постачання сировини.

В роботі досліджені теоретичні та практичні аспекти здійснення аудиту запасів. Наведена законодавча та інша нормативно-правова база проведення сучасного аудиту, визначені мета, завдання аудиту запасів, етапи та порядок його проведення, документальне забезпечення.

Розкриті основні методичні положення здійснення аудиту та особливості проведення аудиторської перевірки на базовому підприємстві. Визначені певні недоліки в обліку запасів ПП «Кристал». Так, за результатами перевірки виявлена недостача бензину А-80 у розмірі 280л та дизельного палива на 200л., але разом з цим при зіставленні даних синтетичного та первісного обліку виявилися відхилення в обсягах цього пального майже удвічі. Це свідчить про те, що через відсутність первинних документів (або їх несвоєчасне надходження) не проведено оприбуткування по бухгалтерському обліку. Аудитором рекомендовано зробити певні корегування в обліку з метою виправлення помилок. В роботі також узагальнюються типові помилки і порушення в обліку запасів, які виявляються під час проведення аудиту запасів.

З метою підвищення ефективності ведення обліку запасів, достовірності фінансової звітності підприємству рекомендовано створити ефективну систему управління запасами, яка повинна супроводжуватися постійним контролем за ходом виконання замовлення, забезпечувати зворотній зв'язок для прийняття персоналом підприємства дієвих рішень щодо закупівлі та використання запасів.

Отже, впровадження результатів дослідження у практику господарської діяльності ПП «Кристал» дозволить керівництву покращити обліку та контроль операцій з запасами на підприємстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010р. № 2755-VI (зі змінами та доповненнями). [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.sts.gov.ua/nk/> — Назва з екрану.
2. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV (зі змінами та доповненнями). [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.sts.gov.ua/nk/> — Назва з екрану.
3. Закон України «Про аудиторську діяльність» №3126-XII від 22.04.93. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua/ — Назва з екрану.
4. Наказ Міністерства статистики України «Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку сировини і матеріалів» від 21.06.1996р. №193, із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN349.html — Назва з екрану.

5. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99р. за № 291, зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http:// zakon 2. rada .gov.ua](http://zakon2.rada.gov.ua). — Назва з екрану.
6. Методичні рекомендації про застосування регістрів бухгалтерського обліку, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 29.12. 2000 р. № 356, зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>. — Назва з екрану.
7. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>. — Назва з екрану.
8. П(С)БО 9 «Запаси», затверджено наказом Міністерства фінансів України №205 від 28.04.2001р.// Бухгалтерський облік і аудит – 2001. – №5. – С. 29-30.
9. П(С)БО 15 «Дохід», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999р. №290, зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>. — Назва з екрану.
10. П(С)БО 16 «Витрати», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 19.01.2000р. № 27/4248, зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>. — Назва з екрану.
11. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг (видання 2015 року) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://apu.com.ua/msa> — Назва з екрану.
12. Багрій К. Л. Поняття матеріальних запасів підприємства: необхідність їх створення / К. Л. Багрій // Науковий вісник Чернівецького торгівельно-економічного інституту КНТЕУ. – Чернівці : Книги XXI, 2009. – Вип. IV Економічні науки. – С. 104-109.
13. Галека С. Основні принципи та завдання управління виробничими запасами на підприємстві / С. Галека // Матеріали XIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах СНД». – Переяслав-Хмельницький: 2013 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/2468>. — Назва з екрану.

- 14.Голос Т. Б. Проблеми оцінки виробничих запасів / Т. Б. Голос // Збірник студентських наукових праць Уманського національного університету садівництва. – Умань: 2014.– ч. II: Економічні та гуманітарні науки. - 348с. – С. 39.
- 15.Голова М. Управление оборотными активами организации: принципы, методы, инструменты (на примере ЗАО «Тандер») / М. Голова // Матеріали Х Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах СНД». – Переяслав-Хмельницький: 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/> — Назва з екрану.
- 16.Головко Т. В. Оптимальні методи оцінки вибуття виробничих запасів на прикладі підприємств хлібопекарської промисловості / Т. В. Головко, О. М. Приймачок // Збірник наукових праць: Фінанси облік і аудит. Вип.2. – Київ: КНЕУ, 2003. – С.161–168.
- 17.Давидов Г. М. Аудит : [підруч.] / Г. М. Давидов – К.: Знання 2004. – 511 с.
- 18.Дудкевич О. В. Функції інвентаризації та відображення її результатів в обліку // Економіка АПК. – 2006. – №11. – С. 88-93.
- 19.Живко З. Б. Словник сучасних економічних термінів / З. Б. Живко, О. М. Живко, І. Ю. Живко – Львів : Край, 2007. – 384 с.
- 20.Кулаковська Л. П. Організація і методика аудиту : [навч. посіб] / Л. П. Кулаковська, Ю. В. Піча. – К. : Каравела, 2004. – 568 с.
- 21.Лісовська Н. Організація і проведення інвентаризації: проблеми та напрями вдосконалення [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://sophus.at.Ua/publ/2014_05_22_23_kampodilsk/sekcija_6_2014_05_22_23/organizacija_i_provedennja_inventarizaciji_problemi_ta_naprjami_vdoskonalennja/64-1-0-1007 — Назва з екрану.
- 22.Мажуліна М. О. Аналіз виробничих запасів на підприємстві: 2013. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4140/1.pdf> — Назва з екрану.
- 23.Максімова В. Ф. Фінансовий облік-1 (частина I): Навч. посіб. / За ред. Максимової В.Ф. – Одеса: ОНЕУ, 2013. – 436 с.

- 24.Максюта Є. Облік і аудит товарно-матеріальних цінностей / Є. Максютя // Матеріали І Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Вітчизняна наука: сучасний стан, актуальні проблеми та перспективи розвитку». – Переяслав-Хмельницький: 2011 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/291> — Назва з екрану.
- 25.Мулик Т. О. . Чехівська І П. Методичні підходи до аналізу виробничих запасів на підприємствах аграрного сектору / Т. О. Мулик. І. П. Чехівська [Електронний ресурс]. — Режим доступу: file:///C:/Users/%D0%A0%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%BD/Downloads/4928-9825-1-SM.pdf - 2014 с. 256-262 — Назва з екрану.
- 26.Носенко Ю. В. Проблематика обліку виробничих запасів / Ю. В. Носенко// Матеріали [Всеукраїнської студентської Інтернет-конференції, 23 січня 2014р.](#) «Стратегічний розвиток аграрних підприємств в контексті активізації співробітництва з країнами ЄС». — Миколаївський національний аграрний університет [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://forum.mnau.edu.ua/index.php?topic=504.0> — Назва з екрану.
- 27.Отенко І. П. Економічний аналіз : навч. посібн. / І. П. Отенко, Є. П. Кожанова, Т. М. Серікова та ін. — 3-тє вид., доправ. і доп. — Х. : ВД "ІНЖЕК", 2009. — 344 с.
- 28.Посилкіна О. В. Виробнича логістика : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Посилкіна, Р. В. Сагайдак-Нікітюк, О. В. Доровський, Г. В. Кубасова — Х. : НФаУ, 2009 — 364 с.
- 29.Райзберг Б. А. Современный экономический словарь / Б.А. Райзберг, Л. Ш. Лозовский, Е. Б. Стародубцева — [2-е изд. исправ]. — М. : Инфра, 1998. — 479 с.
- 30.Тарасенко Н. В. Економічний аналіз діяльності промислових підприємств : навч. посібн. // Н. В. Тарасенко. — К. : Алерта, 2003. — 485 с.
- 31.Федак Л. М. Запаси підприємств: сутність та класифікація / Л. М Федак // Вісник Хмельницького національного університету 2012, №1. — с. 157-162.
- 32.Чаюн І.О. Управління матеріально-технічним забезпеченням підприємств. / І. О. Чаюн, І. Ю. Бондар. — К.: Київський національний торгово-економічний університет, 2002. — 111с.